

Літаратура і мастацтва

Год выдання 33-
№ 14 (1963)
16 лютага 1965 г.
Аўторак
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННИКАЎ БССР

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

НА РУБЯЖАХ СЯМІГОДКІ

На палых дзяміх снег. Кружачкі лютасіня замірулі. Але хлэбаробы жылі ў душы аб ясным, аб будучым ураджай. Рухаюцца да вясняных работ і саўгас «Любана» Вілейскага раёна. Механізатары гэтай гаспадарні вывезлі на паляны ўжо больш чатырох тысяч тон арганічных угнаенняў. Немаўлі трактарысты камуністы В. Семяновіч і В. Рогач, якія штодня вывозяць па палцэдзят тон угнаенняў.

На здзімну вы бачыце гэтых механізатараў В. Рогача (злева) і В. Семяновіча.

Фота П. НАВАТАРАВА, (БЕЛТА).

ЦНІ БЕЛАРУСКАЙ МУЗЫКІ

Працоўныя братыя Украіны добра ведаюць і любяць творы беларускіх кампазітараў. Асабліва папулярнасцю карыстаюцца творы А. Багатырова, Я. Глебава, Д. Камінскага, Г. Вагнера і іншых кампазітараў у шахцэраў Данбаса. Нядаўна яны запрасілі да сябе беларускіх дзесяці мастацтва. У Данецкі выехалі старшыня Саюза кампазітараў Д. Камінскі, музыкантаўца А. Ракава, скрыпач Л. Гарэлік. Адбыліся два канцэрты. Былі выкананы творы беларускіх кампазітараў. Д. Камінскі і А. Ракава разказалі аб музычным жыцці ў Беларусі.

ДАРОГІ СВЕТ ПРЫГОЖАГА

ДЗІЦЯЧАЯ ПЕСНЯ — ЧЫЙ ГЭТА КЛОПАТ?

У свой час беларускімі кампазітарамі і паэтамі было створана нямала добрых песень для дзяцей. Часта гучалі на дзіцячых ранішніках, на канцэртах самадзейнасці і на радыё. П. Пукста, Д. Лукаса, У. Алоўнікава, П. Падкавырава, Э. Тарманда, І. Кузняцова. У апошнія гады новыя песні для дзяцей з'яўляюцца вельмі рэдка. А тое, што было створана раней, — вельмі слаба папулярызуецца.

Аказваецца, Міністэрства культуры БССР ужо гадоў дзясць як не набывае дзіцячых песень для самадзейнасці і на радыё. П. Пукста, Д. Лукаса, У. Алоўнікава, П. Падкавырава, Э. Тарманда, І. Кузняцова. У апошнія гады новыя песні для дзяцей з'яўляюцца вельмі рэдка. А тое, што было створана раней, — вельмі слаба папулярызуецца.

РАДКІ З ПІСЬМАЎ

У рэдакцыю «Літаратуры і мастацтва» прыходзіць шмат пісьмаў, утвараюць прыкладны размовы аб эстэтычным выхаванні школьнікаў. Вось вытрымкі з некаторых тых пісьмаў.

У эстэтычным выхаванні вучняў значная роля належыць гуртовай рабоце. Менш за ў гуртках школьнай мастацкай самадзейнасці, літаратурным, малювання і іншых найбольш вышляюцца схільнасці, здольнасці дзяцей. Раней у нас усё мастацкае аформілі школы, нават масавыя гульні, рабілі самі настаўнікі ці бацькі — здавалася, што срод вучняў не было мастакоў. А калі стварылі мастацкі гурток, яны пачалі кіраваць настаўнік малювання А. Чыбульскі, дык вывеліся, што ёсць шмат здольных вучняў.

Дзе яны — крылатыя, эмацыянальныя песні, якія б палюбіліся школьнікам, як іскралі «Вавельскія костры», сінне жоніць «Каргоша». На Беларусі ёсць шмат энтузіястаў — харавых дырыжораў, якія па-спраўяду любяць песню і выхоўваюць у дзяцей добры музычны густ. Вось і звярнуліся яны да паэты і кампазітараў з лістом: «Музычнае выхаванне з'яўляецца адным з элементаў камуністычнага выхавання і спрыяе фарміраванню ўсебакова развітай асобы. Вельмі патрэбныя песні аб Леніне, Вялікім Кастрычніку, песні аб героях Вялікай Айчыннай вайны, п'янарагерыя».

Увясні сабе, што кампазітар напісаў песню на грамадскіх асновах, напісаў пісьмо, а што далей? Такія ж песні лічацца збылія непрынятныя. І ніхто іх не прапагандаваў. Агрываецца нейкае зачараванае кола.

Есць захапляючая і мудрая кніга — прырода. Колькі ў ёй паэзіі, прыгожасці! Чым больш нашы дзеці бачаць і адкрываюць не таямніцы, захапляюцца ёю, тым багацейшы будучы яны душой. Вось чаму мы павінны з маленства выхоўваць у дзяцей пачуццва да роднай прыроды, вучыць шанаваць яе, памятаць яе багачы.

Мала ў нас беларускіх дзіцячых песень, звязаных з парамі года. Амаль усім няма жартоўных, вясёлых песень-танцаў, карагодных. Мы просім вас дапамагчы нам у ідэйным і музычным выхаванні вучняў.

Гэтая просьба не матла не ўхваляецца тых, хто стварае песню. Паэты і кампазітары сабраліся разам, горава абмяркоўвалі гэтыя пытанні. Гаварылі аб тым, што нам неабходна часцей быць сярод дзяцей — і не толькі на школьных святах і вечарах самадзейнасці. Жывая сувязь з тымі, для каго пішам, падкажа новыя тэмы, вобразы і нават рытмы. Дамовіліся аб адным: будзем пісаць!

Летас мне давялося быць на семінарах настаўніцкай беларускай мовы і літаратуры ў Мінску і Слуцку. Усе яны ў адзін голас скардзіліся: не хопіць хрэстаматый па роднай літаратуры для 9—10 класаў. Даводзіцца знайсці вучняў з праграмным тварам, чытаючы яго ў класе. У такім выпадку наўрад ці школьнікі змогуць «схапіць» на слых багачце фарбаў мастацкага слова, яго ўсхвалявансці і сакірацтва.

Школьнікі — жадаючы госці ў нашым Доме культуры. Яны займаюцца ў многіх гуртках мастацкай самадзейнасці, слухаюць цікавыя лекцыі, наведваюць канцэрты. Асабліва цесна сувязі мы ўсталявалі са школай № 65, 10, 19, 23, 91. Пастаянна працуючы з дзецьмі, мы імкнемся пасягнуць у іх сэрца любоў да мастацтва, да працоўнага, прыгожага жыцця.

СЕННЯ добрым настаўнікам лічыцца той, хто, наводзіць пашыранага сярэд рабонікам асветы выраз, «адмаляе» ешча ад стэрх метадаў, смела перабудова сваю работу». Пры гэтым пад паняццем «перабудова работы» звычайна разумеюцца разнастайнасць, а майстэрства педагога вызначаецца колькасцю мерапрыемстваў, праведзеных на ўроках.

У сваім артыкуле «Сонца чыравае ці філетавана», надрукаваным у «Літаратуры і мастацтва» педагог Браніслава Лобан, неспрыскага сачыненні: «... і ясна ў гэтым годзе асабліва, зацяжына. Колькі лужі і неба блакітнае, і сонца ўсміхавецца: тырчаць арнаважыя зубцы-праменні, здаецца, што змачкі ў сонца на шчока! Добры дзень і ніхто мне не перакажыць думачу аб самым любімым, аб прыгожым».

Дзіцячая музычная студыя працуе пры фабрыцкім Доме настаўнікаў. На гэтым здзімну вы бачыце загаду студыі І. Лішчыка, якая займаецца з вучнямі А. Уласовай.

Фота А. ВОРЧЫКА.

ЗА ПОШУКІ, АЛЕ РАЗУМНЫЯ!

Уладзімір БОГАН, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута педагогікі Міністэрства асветы БССР

нас яшчэ засталася пяць мінут. Мы напішам сачыненне-мініяцюру. Для выбару дзю тры тэмы: «Як я ўяўляю будучае», «будулі вялікай хіміі», «Лес раніцай».

У рэспубліцы працягваецца вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты мясцовых Саветаў. Адбыўся 12 лютага перадавыбарчы сход і ў клубе Саюза пісьменнікаў БССР. Пісьменнікі Беларусі вылучылі таксама сваіх кандыдатаў.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

УПЕРШЫНЮ

Шмат гадоў старэйшы беларускі паэт Уладзімір Дубоўка працаваў над перакладамі на родную мову санетаў Шэкспіра. І вось нядаўна ў выдасці «Беларусь» яны выйшлі асобнай кнігай. Такое выданне зроблена ў рэспубліцы ўпершыню.

Кніга, у якую ўвайшлі ўсе 154 санеты Шэкспіра, цікава аформлена мастаком Барысам Заборавым.

«Санеты» вялікага англійскага драматурга і паэта на беларускую мову — прыкметны ўклад у скарбіцу нашай нацыянальнай культуры.

Ад Беларусі да невялікага курортнага горада Есентукі, што на Паўночным Кавказе, больш двух тысяч кіламетраў. Але там, як і ў іншых гарадах нашай краіны, добра ведаюць творы беларускіх пісьменнікаў. У гарадской бібліятэцы імя Н. К. Крупуска ёсць кнігі Я. Купалы, Я. Коласа, Эм. Ядулі, І. Мележа, М. Танка, П. Панчанкі і іншых. Юныя чытачы з захапленнем чытаюць «Палескія ра-

Бібліятэчныя работніцы Палеа культуры аршыскай тэатры імя Я. Купалы і Лідыя Гарыстава — лепшыя агітатары імянаваўшых. Фотатараспаздант Л. Барысаў зрабіў гэты здымак, калі яны ішлі да выбаршышчы.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

Адбыўся сход выбарчыкаў у Тэатры оперы і балета. На ім аднадушна была вылучана кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета народнай артыстка СССР Н. Ткачэнка. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных г. Мінска выбарчыкі назвалі лепшую швакву вытворчага камбіната Тэатра оперы і балета С. Ліпчак.

Кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных названы адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікола Ткачюк. Кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска вылучаны пэдагогі Еўдакія Лось.

ВЕТРАЗИ ПАЭЗІІ ЖЫВОЙ

Сам факт вылучэння той ці Лешыя кнігі на Лешыню прэмію — гэта ўжо досыць высокая адзнака на ізаляцыю і мастацкія якасці. Разам з тым — гэта сведчанне таго, што кніга з'явілася значнай падзеяй не толькі ў культурным жыцці нашай рэспублікі, але і за яе межамі.

Чым жа маглі прывабіць увагу ўсесаюзнага чытача кніга М. Танка «Мой хлеб надзеіны»? Перш за ўсё — мудрай сталасцю думак, неспрэчнасцю і шыракаю пацучаю, душэўнай адкрытасцю. Я сказаў бы нават — ачышчальнай споведдзю аўтара перад народам і перад самім сабой. Паслухайце:

Як усё, верш некалі я,
Што зло нары сваёй не мінуе,
Што шчаслівым быць можна,
Надзі, надзі, надзі, надзі...

Будзець ведаць гісторыю Рыма,
Што усё слова — хто б ні
— вымаўляў —
Сянь усюды аднолькавы мовы,
Што любюць сустракаць любіць,
А пісаць вершы — трэба мець
— талент...
Як ты поэма прыходзіць, смейся
Што з табою рабіць — не знаю.

Вядома, можна было б аднесці гэты верш і да жанру філасофскай лірыкі. Але ў ім столькі пякучай іроніі, столькі людскага і асабістага жыццёвага вопыту пры заадраснай сімплацы вылучэння сродкаў, што назва «філасофскі» ў дачыненні да яго мне здаецца крыху каладэватай, акадэмічна бестраснай.

Намада добрага і светлага, пацарнага і злага бачыла і бачыць, перажыла і перажывае чалавечтва ў наш суровы і велічынны век...

Вак супарочнасцей грошых...
Паміж кавалкам хлеба
І кавалкам пагэмаў астраўнай,
Паміж гэтым жывой вадзі
І астраўнай,
Паміж зялёным пошывам
Лісця —
І голымі крэматарыямі,
Паміж струямі сярэчкі,
Цымбал —
І струямі дрогу калючых,
Паміж пошывам крыя галубых
Шнаса
І куль...

Не дзіўна, што ў кнізе М. Танка, паэта, які надаваў востра ўспрымае болю і радасці чалавека і чалавечтва, так мілья твораў, прысвечаных праблемам «міру і ваіны, жыцця і смерці...» Паэтычным словам Танк змагаецца за тое, каб ніколі «варты ліхадзеі» не замянілі на распачы колер Колер ідэям.

Паэт-грамдэзіні, паэт-гуманіст жыць трывожным неспакоем за, мёртвых і жывых.

Паэт нястомна шукае сярэд незлічоных скарбаў роднай мовы такія словы, якія былі б для людзей як галыток жывой вадзі... у спікуты, ці агонь на сьверы спадзеным, ці кавалек хлеба за абедам, ці перад атакаю патроны... Ён толькі аднаго бачыць, каб «жывое жыццё» ў вершах «...не маўчала так, як мора на

Непакой за цёбе, зямля мая,
Мой хлеб надзеіны,
Часамі ён торы ад палу быў,
Часамі салены ад палуху быў,
Часамі гарачы ад палуху быў,
Мой хлеб надзеіны,
І не кладаць мне хлеб другі
У найстру, яві я ў дарогу іду,
На стол, калі бядою яду,
На сэрца, калі на ім руці
— складаю.

Мне надаваў імпануе ў паэзіі М. Танка гэты востры пафас чалавечнасці, грамадзянскай сумленнасці, душэўнай шчодрасці. А разам з тым — нечаканая смеласць асацыяцый, тонкая назірлівасць, разнастайнасць і багачце паэтычных ітанаў. Да таго ж — навукавая музыка рытму, то імкліва-шырокага, то гнучна-ірамічнага, то суровага, як прысуд, то пшчотлага, як ласка майі, — не можа не выклікаць захаплення.

Не пазбыта кніга і недахопаў. Некаторым творам нестает гарманічнага адзіства фармы і зместу, думкі і пацучы. У асобных вершах адчуваецца пэўны налет рэтарычнасці, змацаванай разаблажэння. Аднак усё гэта не зніжае агульнага бранжана ад кнігі Максіма Танка «Мой хлеб надзеіны». І таму я галасую за прысуджэнне яму Ленінскай прэміі 1965 года.

Словам без справаў —
Шум ветру тоўняй,
А без крыві —
Шоргат дрэва сухога...
А без любі —
У забыцце дарога.
О, каб ніколі
Вас не вымаўлялі
Вучыць мяне,
Што зямлю цалавалі.

Мне бачыцца тут не толькі заклік да смілы, да індывідуальнага «я» паэта, але і праграма дзеяння, якая павіна стаць дэвізам кожнай творчай індывідуальнасці.

Наш час — гэта час, калі паэты больш глыбока ўсведамляюць сябе як асобы (маецца на ўвазе грамадзянская смеласць і творчая прычынанасць у адноставіні з рэалітэмі). У выніку — з'яўляецца ўсё больш і больш мастацкіх твораў, дзе паэты абавязку і грамадзянскай адказнасці пісьменства перад народам знаходзіць вельмі выразнае выяўленне. У такіх творах набываюць асмому декларатывнасць у сьведжэнні высокіх ісцін саступае месца бескампраміснай праўдывасці ў паказе жыцця. А бескампрамісна праўдывасць у мастацкім адлюстраванні патрабуе ў сваю чаргу канкрэтнасці паэтычнага мыслення, напружанасці і драматызму ў паказе чалавечых пацучаю, рытмічнай разнастайнасці верша, і перш за ўсё — багачы думак, поўных глыбокага грамадскага зместу.

Адазначаныя тэндэнцыі, якія сталі сутнасцю сённяшняй савецкай паэзіі, знайшлі надзвычай яркае свабоднае выяўленне і ў творах Максіма Танка.

Можна было б прывесці ў падвержэнне не адзін дзесяткі прыкладаў, але дастаткова думачыцца, прыводзячы верш «Мой хлеб надзеіны», які па сутнасці з'яўляецца эстэтычным і грамадзянскім крэда паэта:

Непакой за цёбе, зямля мая,
За твай урадынай, спакойны сон,
За права кожнага ў тваім,
За веснік песень пераважон,

У панашанкі Дом культуры наліса «Шлях камунізма» Мінскага раёна працуе Шчымысліца сельская бібліятэка. У ёй налічаецца каля дзевяці тысяч экзэмпляраў кніг. Абслугоўвае калектыв бібліятэкі каля дзевяці чалавек. Вельмі цікава адзначыць калектыв ад заадраснага бібліятэкі Веры Аляксандраўны і грамадскага бібліятэкара Яўгенія Гурэвіча і Ганне Крэйс.

На здымку вы бачыце двух чытачоў з паэтычнай кнігі «Мой хлеб надзеіны» — работніца бібліятэкі І. Алешу (злева) і твора С. Уяцкага, які павяжае выбраць кнігу заадрасна С. Аляксандраўны.

Фота В. КАШКАНА.

СКАРБНІЦА ЛЮДСКОЙ МУДРАСЦІ

Споўнілася сёра году фунда-ментальнай бібліятэцы імя В. Бялінскага Акадэміі навуц БССР. Яна была за-снана ў лютым 1925 года пры Інстытуце беларускай культуры, які ў той час з'яўляўся вышэйшай навукальнай устаноў рэспублікі. Пазней гэты інстытут быў пераўтварэн у Акадэмію навуц. У яго склад увайшла і бібліятэка.

Сваім узнікненнем яна ў многім абавязана Янку Купалу. Кнігі, перададзеныя народным паэтам бібліятэцы, з'явіліся часткова на першачатковага фонду. Цікавае дзейнасцю бібліятэкі і Якуб Колас. Будучы віцэ-прэзідэнтам АН БССР, ён клапаціўся аб яе камплектаванні.

Да пачатку Вялікай Айчыннай ваіны фонд бібліятэкі налічваў 345 тысяч кніг. Сярод іх было многа рэдкіх выданняў XVII—XVIII стагоддзяў. Бібліятэка яля кнігазборам з многімі навукавымі ўстановамі БССР і зарубужнымі краямі.

У час ваіны нямецка-фашыскай заахонкі разрабавалі і знішчылі многія каштоўныя выданні.

Аднуленне бібліятэкі па-чалася яшчэ тады, калі ішла ваіна. У красавіку 1943 года ў Маскве была створана спецыяльная група бібліятэчных работнікаў, якая ад-бірава літаратуру з дзяржаўных кніжных бібліятэкаў Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя Леніна і бібліятэкі Акадэміі навуц Беларускай Вярхоўнай дэлегацыі ў камплектаванні фонду аказалі маскоўскія і ленынградскія бібліятэкі.

Цяпер штогод у нашу бібліятэку паступае ў сярэднім 85 тысяч кніг, часопісця і іншых друкаваных выданняў. З іх — каля дзвюх тысяч назваў навуковых перыядычных выданняў 34 краін свету.

Яна мае кнігі, перыядычныя выданні на шматлікіх мовах народаў СССР і зарубужных краін па многіх галінах навуцы, тэхнікі і культуры.

Калектыв бібліятэкі аддае шмат увагі пошукам і набыццю літаратуры, выдзедзенай у доважныя гады. Толькі за апошні час нам удалося знайсці многа каштоўных выданняў. Гэта «Кітабы» — рукапісы на беларускай і

рускай мовах, напісаныя арабскім шрыфтам, дарава-лючыя экзэмпляры газет «Наша ніва», часопіса «Ніва» і іншых. Небыты таксама арыфметыка Магніцкага, які выхадзіла ў 1703 годзе; акты, што вы-даваліся археаграфічнай камісіяй у Цяльмі; стародру-каваныя кроцкоўныя кнігі, якім па трыста і больш га-доў. Есць і прыватныя збо-ры — кнігі з аўтаграфамі, рукапісамі, творы ў фотакопіях, мікрафілмах, грама-пісцы.

Летась па завяжках чытачоў выдзедзена каля трынаццаці тысяч экзэмпляраў рознай лі-таратуры, не лічычы кніг, на-іраваных людзям праз міжбібліятэчны абмен.

За сораг году фунда-ментальнай бібліятэка АН БССР пераважыла ў адну з буйнейшых навуковых бі-бліятэк рэспублікі. Яе кніж-ныя фонды — больш аднаго мільёна экзэмпляраў.

В. ФІЛІПСКІХ,
намеснік дырэктара
Фундаментальнай
бібліятэкі імя
В. Бялінскага Акадэміі
навуц БССР.

СЕМІНАР РАБОТНИКАУ ВЫДАВЕЦТВАУ

У Мінску адбыўся трохдзённы рэспубліканскі семінар работнікаў кніжнага выдавецтва. У семінары прынялі ўдзел дырэктары, галоўныя рэдактары, заадрасныя рэдакцыі, рэдактары, мастакі-афарміцелі, работнікі планавана-фінансавых аддзелаў выдавецтваў «Беларусь», «Народная асвета», «Ураджай», «Вышэйшая школа», «Навука і тэхніка» і «Полымя», работнікі паліграфічнага камбіната імя Я. Коласа, друкарні выдавецтва «Звязда», а таксама супрацоўнікі Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па друку.

Удзельнікі семінара праслухалі лекцыі «Азначкі і рэдагаванне рукапісаў», «Аб мастацкім афармленні кнігі», «Тэхнічнае рэдагаванне кнігі» і іншы.

Удзельнікі семінара пратэледелі навукова-папулярныя кінафільмы, прысвечаныя гісторыі ленынскай газеты «Іскра», першаму беларускаму кнігавыдацтву Г. Скарыне і вядомаму савецкаму мастаку-графіку Ул. Фаворскаму.

У Брэсце адбылася абласная нарада работнікаў кніжнага гандлю, на якой падведзены вынікі сацыяльна-эканамічнага кантроля, на-мечаны канкрэтныя меры па палепшэнню працаўлад і распра-суджэнню палітычнай, мастацкай і сельскагаспадарчай літаратуры.

Цяпер у абласці дзейнічаюць 52 кніжныя магазіны. Кніжны адрэзны ёсць таксама ў 116 сельскіх магазінах. Умела прапаган-дую і распаўсюджае літаратуру калектывы брэсцкага магазіна № 12. Добрымі сябрамі і памочнікамі прадаўцоў гэтага магазіна сталі камсамольскія арганізацыі брэсцкага канторы сувязі, ды-намовага камбіната, швейнай фабрыкі і іншых прадпрыемстваў ў устаноў. Усяго магазіну дэлега-уюць 180 камсамольцаў-кніго-шошаў.

На 14 прадпрыемствах і ў установах Брэста, Баранавіч і Ві-наску працуюць народныя кніжныя магазіны і кіоскі. На Брэсцім

РАЗМОВА З РАВЕСНІКАМ

«Раздум», «Размова з сэрцам», «Равесніку»... Гэтымі вершамі па-чынаецца зборнік вершаў Уладзі-міра Паўлава «Далыглыя», і імяна ў іх джаруе аўтар сваё грамадзянскае крэда. Прынакчы-сць, што час усё часцей і часцей застае нас за раздумам і часцей адравае ад сябе і сваіх равеснікаў адраваць «кусь чужога праўду», не хавячы ад людзей сваю ра-дасць і не бачыць «хвіляў». Для лірычнага героя Ул. Паўлава важней за ўсё — не быць «на жыц-цёвай абочыне». У вершы «Равес-ніку» паэт піша:

Але ён, з другога боку, толькі нешта «пацарджае», але не акрывае (новых формаў, новых дэя-глядаў). Не той тут, па-мойму, адрэзны момант: гаварыць пра падзеі востра, успамінаючы («Паслухаеш ты, прыгажэны дзі ўспомніш»)... Было б, мабыць, лепш, каб лірычны герой быў больш дэючым. Бо не самая, вядомая, прыдатная паэзія для натурнай актыўнай і перажываючай — дэ-даў воз, на якім едзе ў вяску студэнт-сталінінкі. І радкі: «На снапах я сяджу і маўчу, і мне сорамна трохі ўспрымаючы ў сэнсе зусім не лірычным... У раз-ме нямаю лірычных адгудлен-няў. Але аўтару, на маю думку, не удалося знітаваць у адзінае цэлае лірычным адгудленні з апалядзенай часткай. Не зацэ-дзі апраданыя перабы ў харак-тарыстыках перагнаў. Часам заўважыцца пераімалнасць. Чы-таць рэфрэн

ЭНТУЗІЯСТЫ КНІЖНАГА ГАНДЛЮ

дывановым камбінатам народны кніжны магазін, у якім працуюць камсамолкі Ніна Сацюк, Мая Ма-ісева, Ніна Руда, Ларыса Серада і Ліда Іваноўска, у мінулым годзе рэалізавалі амаль на паў-тэры тысячы рублёў кніг.

Цяпер актыўную дэлемагую ў прапагандзе і рэалізацыі кніг работнікамі гандлю аказваюць каля 800 кнігашошаў — грамадскія работнікаў.

Вялікай групе перадавых прапа-гандыстаў і кнігашошаў урачы-на педаруці і Ганаровыя грама-ты Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па друку, абшма камсамолка, абшэснаго Упраўлен-ня па друку і абшма праф-саюза работнікаў культуры. Многія кнігашошы ўзнагароджаны значкамі «Прапагандысту кнігі».

БЕЛТА.

ЧЫТАЮ КНІГУ ТАВАРЫША

Мы з табою, таварыш, знаём: Не зачынь саваўням і маю! Калі зарад сёбе пашнадему — Не адвесьці бяды рукамі. І нішто нам пасля не даруе: Ні даяды, ні бяды, ні сама.

Добра па сваёму сэнсу словы. І ўсё ж гэтага недастаткова, каб верш задавальняў чалавек. Як гэ-ты, так і вершы «Раздум», «Раз-мова з сэрцам», «Нам да трыво-гі не прывыкаць», прыкметна «падсушаны» рэтарычнасцю, агульным разважаннямі.

Такія першыя мая крытычная заўвага. Далей заўважу, што паэт не заўсёды настолькі ў по-шуках свайго характарнага сло-ва, вобраза, ён не гробуе га-тавань, падчас вельмі збытым па-раўнаннем, эпітэтам: «Тварык — камсамолка, абшэснаго Упраўлен-ня па друку і абшма праф-саюза работнікаў культуры. Многія кнігашошы ўзнагароджаны значкамі «Прапагандысту кнігі».

«Я, напэўна, таму і выжыў», гаворыць малады герой, што ішоў след за бацькам, што за баць-кавым плячам меў свой «ма-ленькі тал». Але і той самы не-вядлікі ты робіцца раптам «я-рэзліва падасоў» бацька гіне. «Не спыняйся, ідзі з самай, іо-тым вернешся па мяне...» — чуваць яго словы. І сні ідзе. Не азваж-аецца яго далыглы Сяноўні смут-ка і ўзаячынасць заўсёды ў сэр-цы: «Я тады адшоў далака, да заўсёды са мною ты...» Лічу, што «Балада пра бацьку» (прывелзе-ня радкі — адзін з лепшых у збор-ніку Паўлава «Далыглыя».) Харошая песня нараджаецца ў паэты і тады, калі ён застаецца сам-насам з прыродаю родных мясцін, калі ідзе па слядах свай-го дзяцтва. Называю такія вер-шы, як «Восень мінула між вера-самі», «Лес», «Па таямнічасць, прахалоду», «Буслы».

Удаліся Ул. Паўлава некаторыя вершы пра каханне, хоць, як мне здаецца, інтымнай лірыкі ў збор-ніку малавата. А дарэмна. Паэма «Варнасьць», змешчаная ў зборніку — твор у роўнай ступ-пені і цікавы і «узыямны». Ці-кавая задума — у вялікім паэты-чным палітэ адлюстраванне лес-дзюх пакаленняў зямлюю, гля-нуць на падзеі мінулага сваімі вачыма. Калектывізацыя, ваіна, культ асобы — нават замірае для аднаго твора (а далучыцца сю-ды і гэтакі пры рэвалюцый-ным Петраград, пра Леніна, — там, дзе дэцка характарыстыка Су-рманы. Паэма пацярджана сіль-насцю аўтара да значнай тэмы, пацярджана ён захапленне ге-раічным, роднай зямлёй, адкуль пачынаюцца ўсе дарогі, у тым ліку і тыя, што вядуць «да ішоў не акрытых арбіт». Твор, ча-бам было ў іншым месцы, не сле-да за «Суботнікам».

Верш за вершам, — і ў кнізе

ГУЧАЦЬ НОВЫЯ ТВОРЫ

Увайшлі ў рэпертуар калектываў уладжэні Савецкай на-вае песні «Беларусь ты мая», «Я іду зялёным дугам», «Урадымайны прыпеўкі» і іншыя, напісаныя наставнікам з Палачка М. Патры-нам.

Многа песень напісаў гродзенскі самадзейны кампазітар А. Шыд-лоўскі. Больш дэсяці яго твораў спявае сягоння народны ансамбль песні і танца «Нёман», Нядаўна А. Шыдлоўскі ў сааўтарстве з М. На-ско напісаў песню «Родны Нёман». Музыка-драматычны паэ-ты «І кветкі бываюць збройяй» на-слоў М. Танка і Э. Аляксандра на-пісаў дырэктар Невіскага му-зычнага шкoly І. Троска. Сама-дзейнаму кампазітару значную творчую дэлемагую аказалі Я. Ці-коўкі і Ю. Семанян.

Ул. ГАРАЧУН.

ДВА НЕВЯДОМЫЯ ВЕРШЫ

просты адказ: вучыўся ён, вядо-ва, на тых кніжных узорах, які беларускую мову лічыць па-бочным рэкам свае (польскава — С. А.) мовы. З такога памылкова-га пункту гледжання вынікае, што прыняць не дазваляе гавар-ыць пра самабытнасць мовы ней-кай там габорыч з-пад сялянскага страху».

Далей І. Карабіч гаворыць, што беларуская мова складала дуно і мае свае асаблівасці, таму са-мабытна характар мае таксама і песня беларускага народа, у якой ёсць свая тэматыка і свая мелодыя.

Творчы далей пра асаблівасці народнай паэтычнай творчасці, аўтар артыкула прыводзіць тэк-сты дзюх песень, яны літаратур-нага паходжання. Першую песню ён запісаў у 1879 годзе ад па-шоўнага фурыла, едучы з Люціна ў Дрысу. Вось яна:

Вядома, няма прамых доказаў, якія дазволілі б сьведжэць, што творы «Зямелька мая» і «Пад дуду» належыць пры імяна Паўлака Баграна. Не выключы-ца магчымасць, што аўтар арты-кула «Слова пра песню» хто-не-будзь з вядомых беларускіх па-этыў другой палавіны XIX стагод-дзя, які схаваўся за псеўданімам І. Карабіч і зняшоў дыплама-тычную форму пад выглядам на-родных твораў апублікаваць свае ўласныя творы.

Напрыклад, верш «Пад дуду» блізка па сваёму злізна-мастацка-му зместу да багушэўскага твора «Мая дудка».

Хто б ні быў аўтар вершаў «Зямелька мая» і «Пад дуду», але гэтыя творы яшчэ адно све-дчанне таго, што той прэарытэ-тава паэзія, імя якому беларуская паэзія, не перасыхаў нават у са-мыя джыкі часы ліхаліцы і струменю ад вёскі да вёскі па прасторах аччынна зямлі.

С. АЛЕКСАНДРАВІЧ.

ПІСЬМО У РЕДАКЦЫЮ ПРЫКРЫЯ НЕДАКЛАДНАСЦІ І НЕДАГАВОРКІ

Многія, напэўна, паглядзелі да-кументальныя кінаарысы «Дарогі твай мары», які нядаўна пачаў дэманстравацца на экранх нашай рэспублікі. На адным з такіх се-ансаў прысутнічаў і я, аўтар сьпа-нарна. Прыяма было адчуваць, як актыўна рэагавала зала на многія эпізоды. Ды гэта і зразуме-ла, — кінаарысы апавадае пра на-шы школьнікаў, пра іх вялікую мару вырасіць варты змянай баць-кам, пра гарачыя імкненні ісці да-лей, авалодаваючы ведамі, рыхтую-чы сябе да падзвігу з маленства.

Але, на калы, многае ў тэксте кінаарыса прымуцела насцяро-жыцца. І не без падставы. Я ўвай-шаў сабе твары тых, наго мы з апа-ратарам В. Арловым выбралі геро-ямі кінастужкі. Мне здалося, што яны тут, у глядзельнай зале. І та-ды я выраза ўбачыў, як адзіліся юныя канструктары з дзіцячай тэхнічнай станцыі г. Гомеля, калі сканструяваны імі ўсюдоход «Аэліта», прызначаны для дэле-дзавання Марса, дыктар раптам на-звае «месячным усюдоходам». Навошта? І чаму дыктар сьвед-чае, што канструктары лічаць яго незямляным «сродкам зно-сіня»? Паміж кім і чым? Зусім жа не для гэтага прызначалі сваю

АРХІВНЫЯ ЗНАХОДКІ

Нядаўна ў пошуках публічы-стычных матэрыялаў Ф. Багушэ-віча я перагартуў некаторыя польскія часопісы і газеты 80—90-х гадоў мінулага стагоддзя.

І як гэта часта бывае пры ар-хіўных пошуках — шукаеш адно, а пад рукі непасрэдна трапіць зусім іншае — не менш цікавае і вартэ. Так здарылася і на гэты раз. Сярод шматлікіх матэрыялаў пра Беларусь гістарычнага харак-тэра маю ўвагу прыцягнуў артыкул нейкага І. Карабіча «Слова пра песню», змешчаны ў № 286 і 287 польскай газеты «Навіны» з 1882 года.

Артыкул І. Карабіча з'явіўся ў сувязі з тым, што ў варшавскай «Газете польскай» быў апубліка-ваны цыкл беларускіх народных песень: жыўныя, дажынкавыя і песні пра талку. Сабраў гэтыя песні польскі паэт Юзэф Корвін (Кучыньскі), які жыў у вёсцы Ка-рытна на Бабурышчэне.

Аўтар артыкула «Слова пра песню» дэкланала ведаў асаб-ліва жыўной беларускай мовы, бму добра знаёмых таксама і з беларускай народнай песняй. Ада-начою істотнаю хіба ў запісу песню Ю. Корвіна, І. Карабіч перш за ўсё выступае супраць неабгрунтаваных скажэнняў пры перадачы лексічных і фанетычных асаблівасцей беларускай мовы. Але яшчэ цікавейшыя тры меся-ці артыкула, дзе аўтар тлумачыць прычыны памылкаў Ю. Корвіна, які слаба знаёмы з беларускай на-роднай паэзіяй: «Вачыў ён на-родчэ і яго словы не зразумеў, а яшчэ горш — не ўмеў услухацца ў тва словы. Чаму? На гэта ёсць

ВІДГУКІ І АДАКАВЫ

дакладнасці і недага-ворак. Але ён чамусьці лі-чы, як я дэдаваў паэ-зію, не задаволю галоўнага рэдактара Мін-скага кінастудыі навуко-ва-папулярных і храніцельна-даку-ментальных фільмаў Л. Фадзееву. І ўжо без майго ведама тэкст быў адрэдагаваны ёю асабіста, а больш правільна, скажон.

Вельмі прыказкі!

Георгій ШЫЛОВІЧ.

БІБЛІЯТЭКА АТРЫМАЛА ДАПАМОГУ

У газеце «Літаратура і ма-стацтва» (№ 7, ад 22 студзеня) было надрукавана пісьмо за-адрасна А. Шапалевіча «Біб-ліятэцы патрабя дэлемагую».

Старшыня Віцебскага гарад-скага выканаўчага камітэта І. Трус прыслуў у рэдакцыю пісьмо, у якім выдзедзена, што на капітальны рамонт будынка бібліятэкі выдзелена 800 руб-лёў. На гэты сродкі будзе пра-ведзена ўцупленне памешча-ня і заказана дакументацыя на ўстаноўку паравога аця-плення.

ВІДГУКІ І АДАКАВЫ

Зямелька мая,
Мая родная,
Зышла ж ты, зяляла ў душы і бор твой шуміць.
І гоман гуцьвілі
Да тым ён далёка... ой там!
Ох ды там!
Ох ды там!
Хатыня ав дэюма,
Хатыня, родная ты мне!
Гуцьвіра ідзе:
«Дзе ж ён, ой дзе гдзе!» —
Там бавыла, там маці галосіць.
Ох, за мною!

А я тут, я вачы,
Далек дамок наш.

Своесаоблівая форма верша «Зямелька мая», унутраны ма-налог аўтара, у якім гуцьві шчы-ры смутак па радзіме, лірычна настроена і глыбокі падтэкст твора — усё гэта бесспрэчна све-дчанне таго, што перад намі не звычайная народная песня, а верш

ВІДГУКІ І АДАКАВЫ

неякага невядомага беларускага песняра.

Ішчэ больш цікавы сацыяльным пафасам другі верш:

Пад дуду
Дудка мая, дудка! Заграў ты,
Заграў братцам родным, граў
Лячэў будзе сэрцу, лячэў
Лячэў, цяжкія ж слёзы на душы
Лячэў!

І гора і плачу чалавек зазнае
Ад самай нальсы, ой дзе чылы
Калі лепей будзе, нішто
Не згадзе, не згадзе,
Хоць бы шчырае з горам
Палала ішло,
А то пльвуць слёзы, як даўней
Сямейна расла, дзетка і дзіця,
Сіло апусцела — мушкетом
Засталася дома дзвекі аднаго,
Дзвекі сіроты, раздзел іх вялікі.
Дудка мая, дудка! Дай ты
Дудка душы запалкаць, згніць,
Дай душы запалкаць, згніць,
А я за табою, ды пад тваю
Мушкетную долю людзям
Раскажу.

Апублікаваны гэты верш у 1882 годзе, але І. Карабіч адзначае, што запісаў ён гэты твор дзевят-наццаці год там назад — у 1863 годзе.

Унікае зааказмернае пытанне адносна аўтарства вершаў «Зя-мелька мая» і «Пад дуду». Ада-каваць на пытанне пакуль што неляга.

Можна толькі выказаць мерка-ванне, што, магчыма, гэта нев-домыя творы Паўлака Баграна. У вершы «Пад дуду» адчуваецца пэўная пераклічка з вершам «За-

ДАКУМЕНТЫ РАСКАЗВАЮЦЬ

З кожным днём Літаратурны музей Якуба Коласа папаўняецца новымі матэрыяламі аб жыцці і творчай дзейнасці народнага паэта Беларусі.

З Цэнтральнага дзяржаўнага архіва Калінінскага рэвалюцыйна-сацыялістычнага будаўніцтва БССР паступілі ў бібліятэку асобы кандадата ў члены Цэнтральнага Выканаўчага камітэта БССР Канстанціна Міхайлавіча Міцкевіча (Якуба Коласа) і рукпісны яго артыкула «Васемнаццаць гадоўна», прысвечанага наступнаму з'езду, які адбыўся ў 1906 годзе ў вёсцы Мікалаеўшчына.

У адной са школ Падмаскоўя музей атрымаў імя народнага паэта, якое ён напісаў 8 красавіка 1955 года, звертаючыся да школьнікаў, Канстанціна Міхайлавіча жадаў ініцыятыву даваць, рыхтуючы сацыялістычнаму члену нашай грамадства.

Шмат цінных дакументаў паступіла ў музей з Цэнтральнага дзяржаўнага архіва літаратуры і мастацтва ССРСР. Сярод іх — фотаканспект машынапіс вершаў Якуба Коласа з яго праўнамі, пісем, у якіх ідзе размова аб пераходзе на рускую мову яго вершаў і апошні «Дрыгва» і г. д.

Захоўваюцца ў музеі цінныя матэрыялы аб выдатнай паэме «Сымон-музыкант». Яна вядома паказанымі тры рэдакцыі. Рукапіс першага варыянта паэмы цалкам знаходзіцца ў музеі. Да 1958 года ён захоўваўся ў Маскве, у прафесара Б. Беренгейма. Рукапіс другой рэдакцыі знаходзіцца ў Маскве, у гэта, малі момант тае жэ, не зусім дакладна. Найдзінна ў музеі паступіла паштоўка з Растова-на-Доне ад сям'і сёбра Якуба Коласа, прататыпа Сымона Тургал з рылігой «На рэспубліку» Янава Сямёнава-Блазна.

Пасля грамадзянскай вайны былі імяў і працаваў у Растове-на-Доне. У 1924 годзе яго наведваў Якуб Колас, вяртаючыся з Масквы і ўвясціў у яго Якуба Сямёнавіча працаваў інжынерам на заводзе «Чырвоны Акіса», адназначна быў выключены з партыйнага інстытута.

У чэрвені 1941 года яго не заслужана абвінавачалі, і ён трагічна загінуў.

У паштоўцы на яго імя Якуб Колас 14 жніўня 1924 года пісаў:

«На ст. Ціхарэцкая мяне абаралі, укаралі, памілі ішымі, і маю паэму ў рукапіс «Сымон-музыкант». Паэма пераароблена, а ў мяне ніякіх слёдаў ад яе не заставаецца. А яшчэ думаў аб гэтым літаратуры».

Да гэтай пары трэба аддасці першапачатковы зямельны паэму? Задумана ўвосень 1911 г. 3. Ямаў першапачаткова варыянт паэмы Вы далі падаглядаваць «Назва жыцця».

Была ў мяне цалая серыя назваў. Ніякіх ж Сымона не дазваляла назваць.

4. Каго патрабавалі лічыць прататыпам Сымона? Конага таленавітага халачніка, і таму ж і закінутага.

5. Дзе шукаць вытнілы лютыя ўстапу? Устапу? Гэта ўжо малі ўстапу манера. І пытаць пра гэта не варта было б.

6. Ці былі Вы знаёмы з літаратурай, дзе закраналіся аналагічныя праблемы мастацтва і мастацтва? З жонкі Караленка, «Сялы музыкант».

7. Што Вас завала да працы над апошнім варыянтам паэмы? Гісторыя мінулага і сучаснага.

8. У гэтыя матэрыялы ў пазней ступені ўзабагацілі нашы веды аб жыцці і творчай дзейнасці класіка беларускай літаратуры.

М. БАЗАРЭВІЧ, супрацоўнік Літаратурнага музея Якуба Коласа.

КАНЦЭРТЫ ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Шаснаццацігадовым з незатоеным гонарам прадытуюць канцэрты Палаца з'ездаў кніжачкі, на вокладках якіх серабром выцеснена: Юнакі музычны сход.

Некалькі лістоў у аб'явенне ўжо адарвана. Але першы захоўваецца беражліва. На ім прызначаны Чарльз Дарвіна: «Калі б мне давялося зноў прыбыць сваё жыццё, я ўстанавіў бы для сябе непарушныя правілы — рэгулярна чытаць першы і слухаць музыку. Такім чынам мне ўдалося б захаваць актыўнасць тых частак мозгу, якія цяпер атрафіраваліся. Утрата гэтых раёнаў значна ўзраўнаваць».

Маладыя людзі, якія прышлі ў Палац з'ездаў, хоць і на ўсё жыццё збератчы сваё шчасце.

Чарговы сход вядзе кампазітар Д. Шастанковіч.

— Сёння мы пазнаёмім вас з творам Чайкоўскага «Лебядзінае возера», — гаворыць ён.

Юнакі і дзяўчаты, затаішы дыханне, слухаюць захапленымі сэрцамі лектары пра выдатнага кампазітара і яго творы, які тунт жа ілюстраваны сцэнкамі са спектакля.

І так выдася на кожным музычным сходзе, які вядзецца масцітым кампазітарам і прафесарам Маскоўскай кансерваторыі.

Але не толькі гэтым шасці тысячам юна-

коў і дзяўчат, якіх можа ўмясціць Палац з'ездаў у Крамлі, прадастаўлена магчымасць навучыцца слухаць і разумець музыку, пракнінуць у свет прыгожата. Выдатныя майстры музычнага мастацтва чытаюць гутаркі-лекцыі і для школьнікаў п'ятых—восьмых класаў. Розніца толькі ў тым, што праграма тут менш складаная і канцэрты праводзяцца ў Калоннай зале Дома Саюзаў. У дзяцей, якія прыходзяць сюды, на кніжках напісана: «Піонерскі музычны сход».

І зусім нядаўна ў той жа Калоннай зале Дома Саюзаў пачаў сваю работу ўніверсітэт музычнай культуры для старшакласнікаў.

А колькі клубав аматараў музыкі, музычных класаў паявілася ў апошні месяцы ў сярэдніх школах, дзяцка нават палілічыць.

Высакордонны аб'явак захоўвае музычную культуру ў міліённай дзяцей узрў на сябе Саюз кампазітараў ССРСР. У спецыяльную камісію на стэтычныя выхаванні моладзі (яна створана пры Маскоўскай кансерваторыі) увайшлі вядомыя выкладчыкі, музыканты, кампазітары, выканаўцы. А ўзначаліў яе кампазітар Дамітрый Кабалеўскі.

Камісія, палобная да маскоўскай, існуюць зараз ва ўсіх рэспубліках ССРСР, пры ўсім аддзяленні Саюза кампазітараў. У краіне дзейнічаюць тысячы музычных гурткоў, універсітэтаў музычнай культуры, семінараў, музычных кабінетаў пры школах.

Тавара ОСІПАВА. (АДН). СПЛАНКІНЕ. Фотажурод нашата чытача В. ДУБІНІКІ (г. Ступі).

ГОЛАС ЛЕАНІДА АНДРЭЕВА

Голас свайго слаўтага земляка пісьменніка Леаніда Андрэева (1871—1910) пачулі па мясцовым радыё жыхары Арла. Андрэеў чытаў пралог свайго тэатра «Лялечнік», напісаны больш чым дзесяці гадоў назад Дырэктар турэнскага музея ў Арле Леанід Андрэевіч расказаў карэспандэнту АДН.

Голас свайго слаўтага земляка пісьменніка Леаніда Андрэева (1871—1910) пачулі па мясцовым радыё жыхары Арла. Андрэеў чытаў пралог свайго тэатра «Лялечнік», напісаны больш чым дзесяці гадоў назад Дырэктар турэнскага музея ў Арле Леанід Андрэевіч расказаў карэспандэнту АДН.

НА ПАШТОЎЦЫ — ПАДЗЕЙ 1905 ГОДА

Лекторы Маскоўскага гарадскога таварыства калекцыянераў арганізавалі праграму па тэме «Рэвалюцыя 1905 года ў рускім і савецкім мывалісус».

Даманстравалі паштоўкі-рэпрадуцыі карцін «9 студзеня 1905 года на Васільевскім востраве» (Ул. Маюўскага), «Крыжавая Ідыяла» (В. Ляўска), «Рэспубліка» (С. Іванова), «Снежаньское паўстанне 1905 года ў Маскве» (Г. Савіцкага), «Свабода» (К. Лебедзева), «На барыкадах у 1905 годзе» (І. Уладзімірава).

Валюна цываваць вынікі літ. дакументальнага паштоўна-фотажурналістычнага выдання з 1905—1907 гадах. Іх прадставіла для прагляд маскоўскай калекцыянераў Наталія Колава. Многія з'яўляюцца не толькі радкім калекцыянным матэрыялам, але і паштоўнымі гістарычнымі дакументамі. Сярод іх — унікальны паштоўнік «Група юнацтвага пратэсту» (аб паўстанні смільных рэвалюцыянераў у Якуцку ў 1904 годзе), «Барачыты за свабоду», «Праца і капітал. Слова святой працы», «Да суда над Саветам Рабочых дэпутатаў», «Забойцы ў час экспедыцыі карнага атрада на станцыях Маскоўска-Казанскай чыгуны Галуўіна, Пярова, Любярцы».

У Маскву, у пасёлку трактарабудуёўнікоў, вырас вялікі прыгожы будынак. Гэта — новы Палац культуры. Цяпер тут ідуць апошнія работы па ўнутранай аддзелцы. Хутка будаўнікі здадуць палац.

МІХАІЛ ЗАБАЧЭНЬ (АДН).

Раздольна будзе ў ім трактараводцам. Архітэктары прадугледзілі ўсё — каб было многа святла, каб было прастора і ўтульна, каб маглі тут добра адпачыць і моладзь, і старыя, і дзеці.

У палацы ёсць вялікая канцэртная зала на восемсот месцаў, кіналекцыійная зала на трыста чалавек, зала танцаў. На кожным паверсе — гасцінная і фая, пакой для работы гуртка мастацкай самадзейнасці. Тут будучы займацца ўдзельнікі харавога і танцавальнага калектываў, аматары драмы, мастацкага чытання. Знойдзецца месца і для тых, хто любіць выяўленчае мастацтва. Ёсць пакой для работы гуртка крою, машынай вышыўкі і інш. Вялікая плошча адведзена бібліятэцы. Абсталяваўца хатні аб'янемам і чытальная зала.

МОДА ДВУХ БЛІЖЭЙШЫХ ГАДОЎ

Штогадовыя творчыя сустрэчы майстроў касцюма, якія працуюць у сацыялістычных формах, проста харошая і добрая традыцыя, але і шматлікая, сур'ёзная праца, вынік якой — стварэнне новых форм адзення для трохсот міліённага грамадзянска-сацыялістычнага дзяржаўнага Еўропы.

У гэтыя гады ў Бухарэце адбыўся чарговы форум моды, у якім прынялі ўдзел мастакі па касцюму, абутку, галантарэі, галаўным уборах з Балгарыі, Венгрыі, Германіі, Демаркратычнай Рэспублікі, Польшчы, Чэхаславакіі, Румыніі і Савецкага Саюза.

НА СУСТРЭЧУ З ПАТРЫЯТЫЧНАЙ ТЭМАЙ

У садзе «Акавэршчэ» на подступлах да Тэатра імя Масквевата, стаяць тэатральныя ўспадкаванні на лішні білет. Іншы раз і больш, іншы раз — менш, але яны ёсць заўсёды.

Тэатр вабціць цікавым рэпертуарам і выдатнымі акцёрамі: Верай Марцэкай, Мікалаем Мардвінавым, Расціславам Пятэтам. Тэатр вабціць і вялікім давер'ем да свайго моладзі.

ПРАДАЎЖАЛЬНІКІ РЕАЛІСТЫЧНЫХ ТРАДЫЦЫЯЎ

Год неадзядна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Кожны сезон нараджае новыя імяны. Галоўны рэжысёр Юрый Завадскі лічыць выхаванне маладых акцёраў адной з асноўных задач тэатра. Таму тры гады назад была створана студыя, дзе вядучыя майстры сцэны рыхтавалі новае пакаленне «масквеватаў».

ЛЕАНАІДА АНДРЭЕВА

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Мінулы вясною першы і пакуль адзіны выпуск гэтай студыі паказаў дыпломная работа: п'еса Горкага «Фальшывыя мена» і Палонскага «Школьная праўда». Калі я прашу Юрыя Завадскага назваць некалькі імяў дэбютантаў гэтай студыі, ён літаральна зашыпе мае прозвішчамі маладых акцёраў. Кожны з іх ішоў у мастацтва сваёй дарогай.

ЛЕАНАІДА АНДРЭЕВА

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

«Летам 1961 года, скончыўшы школу з залатым медалем, прыехаў да Ташкента ў Маскву Ріта Церахова. Яна марыла стаць кінаактрысай. Сярод соцен заўваж, пададзеныя ў прыёмную камісію інстытута кінамаграфіі, была і заява сяслара Харкўскага завода Юрыя Эпштэйна. Маладыя людзі пазнаёміліся. Пасля чона праходзілі яны тур за турам, але калі справа дайшла да кінарэпродуцыі экзаменатары знойшлі твары сяброў недастаткова фотатэчымі.

ЛЕАНАІДА АНДРЭЕВА

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

ЛЕАНАІДА АНДРЭЕВА

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

ЛЕАНАІДА АНДРЭЕВА

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

ЛЕАНАІДА АНДРЭЕВА

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

ЛЕАНАІДА АНДРЭЕВА

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у выкананні юнага, пачынаючага артыста? Ці не знамат да смелай? Але рэжысёр і акцёр не адступілі. Два гады напружанай работы. Глыбокае вывучэнне не толькі ўсіх твораў Шэкспіра, але і мноства даследаванняў яго творчасці.

Не ўсе аднадуна ўжывалі выбар рэжысёра Леаніда Заслаўскага. Шэкспір у